

MARIBORSKI DELAVEC

Neodvisen delavski list za mesto in okolico.

Izhaja vsak dan razen nedelje in praznika ob 8. popoldan.

Polna številka stane 10 vinarjev.

Po pošti stane mesečno 3 K 20 v

Uredništvo in upravništvo: Schmidererjeva ulica št. 5. Telefon 3/VI.

Letnik 1.

Maribor, dne 14. decembra 1918.

Štev. 19.

Pozdravljeni!

Vi vsi, ki boste danes in jutri od vseh strani pohiteli na ulice, da prisostvujete slavnim trenotkom, ko bodo prvokrat doneli zvoki jugoslovanskih himen med zidovi nekdanj nemškega Maribora, Vi bojevniki, Vi branilci naše svobode, pozdravljeni!

Pozdravljamo Vas mi, slovenski delavci, vzravnaajoč se po tisočletnem suženstvu. Pozdravljamo Vas mi, slovenski meščani, dvigajoč svojo glavo po tolikih letih ponižanja. Pozdravlja Vas jugoslovanska mladina, preropenega duha in veselih, srečnih lic. Pozdravljamo Vas mi starci, solznih oči, radujoč se prekrasnega dneva, ki smo ga doživeli. Klanjamo se Vam mi, ki smo za čast slovenskega imena trpeli po ječah, bili biti, opljuvani, trpinčeni in preganjani. Vsi Vas pozdravljamo. Da bi se nikoli več ne vrnili dnevi robstva! Slovenke, Slovenci, Hrvatje, Srbi, Vam vsem, ki ste pripomogli našemu preropenju, vsi, ki ste sodelovali pri zgradbi naše svobodne

Jugoslavije,

Vam vsem se danes klanja stoletja tep-tano mariborsko slovenstvo. Pozdravljeni Vi vsi na svobodnih tleh slovenskega Maribora!

Življenja nesposobno dete!

(Dopis).

Ko se je v krvi svojih državljanov do kolen stoječa Avstrija začela majati, začela je tudi hirati mati Germanija in danes se nahaja v tako nevarnem stanju svoje socialne in politične bolezni, da sploh ni mogoče presojevati, kako da se bodo razmere razvile, kajti Nemčija bode bržkone razpadla v več držav. Tudi v okviru te danes tako male Nemške Avstrije se že pojavljajo povsod separistična stremjenja. Tirolci nočejo ničesar o Dunaju vedeti in v novejšem času se je tudi nestrpna štajerska Germanija postavila na lastne noge ter porodila jako čudnega otroka: stavko nemških železničarjev v Mariboru.

V svojem zadnjem govoru v avstrijskem parlamentu je rekel socialist Dasczynsky nemškim meščanskim strankam, da imajo privilegij neumnosti, ker avstrijski vladi vse verjamejo, in očital jim je njih politično kratkovidnost. Pod uplivom ogromnega narodnega gibanja nenemških plemen

razvila se je ta kratkovidnost v popolno zbeganost in preplašeno iščejo zdaj nemški politiki od dneva v dan nova malenkostna sredstva, da ovirajo zmagonosni pohod jugoslovanske ideje. Angleži, Francozi in Amerikanci, vojaki svobodnih držav, korakajo veselo proti severu ob bregovih reke Rena, jedno mesto za drugim jim pada v onih industrijalno najbogatejših nemških pokrajinah, in že se bliža isti dan, ko se bode ona pretnja angleškega ministra Churchilla iz leta 1914 uresničila: »Mi Angleži ne bomo te vojske preje končali, predno se ne bodo zablesketale sulice naših bengalskih jezdecev v električni luči potsdamdskega trga v Berlinu!«

Nemci v rajhu dobro vedo, da vkljub svojim 60 milijonom ljudi ne morejo ničesar s silo doseči in da so zmagovitim zaveznikom izročeni na milost in nemilost. Tudi nekdanj tako ponosni madjarski plemiči molčijo danes, ker vsi dobro vedo, da bi vsak aktivni upor njih položaj samo poslabšal.

In kaj vidimo pri nas? Naši nemški meščani, ki so bili zmiraj za nadaljevanje vojske do zmagovitega konca, še danes ne razumejo kaj se po svetu godi, da so bili s porazom nemških armad tudi oni poraženi, in da bodo tudi oni, ki so se kot črvi ujedli v slovensko telo, ki so z nasiljem in goljufijo obdržali umetno nadvlado, morali račun pangermanskega militarizma plačati do zadnjega vinarja z obrestmi vred. Oni še danes mislijo, da so še zmiraj gospodarji na slovenskih tleh, in ker jim to na Dunaju niso hoteli verjeti, začeli so ti mariborski »politiki« s svojimi graškimi pristaši uganjati samolastno politiko.

Od smrti socialdemokrata dr. Adlerja je brezdvomno jedna najboljših nemških glav ona socialdemokrata dr. Rennerja. Ta je tudi danes obče priznan vodja nemško-avstrijskih socialdemokratov. On spada med najdelavnejše člane nemško-avstrijskega zakonodajstva in ravno Renner je bil oni, ki je strogo obsojal narodno nestrpnost nemških nacionalcev. On se je že v stari Avstriji energično bojeval za samoodločbo avstrijskih narodov, in on je najjasnejše uvidel, kam da plove ta država s svojimi srednoveškimi nazori o višji vrednosti jednega naroda nad drugim.

Da Renner in žnjim dunajska vlada ne more in tudi ne mara tirati omejene provincialne n. pr. graške politike, ki nasprotuje vsakemu demokratičnemu in socialističnemu nazarju in ki si jo želijo mariborski in graški nemškonacionalni meščani, je jasno. Renner dobro ve, da je jugoslovansko demokratično gibanje izbruhnilo z elementarno silo in da si bode jugoslovanski narod zgradil svojo pot v svobodno bodočnost.

Ne more niti trenutka biti dvoma o tem, da sta nemško avstrijska vlada in centrala so-

cialdemokratične stranke na Dunaju nedolžni (op. ured.: menda niso, kakor smo zvedeli, čisto nedolžni!) kar se tiče stavke mariborskih železničarjev. Duševni očetje te stavke sedijo v Mariboru, ter se imenujejo dr. Mravlag, dr. Orosel, Wastian in graški drugovi. Pod utisom uničujoče usode, ki se jim neizogibno prebližuje; rekli so si, da se mora nekaj napraviti, ali na kak način, na koga se obrniti? Vojaštva nimajo, nemški trgovci so previdni postali in marsikateri od njih se svojemu patronu zahvaljuje, da mu je dala usoda slovensko ime in da ga je mati slovenski naučila, preplašeni uradniki so večinoma odkurili v Gradec (?) in na Dunaj s trebuchom za kruhom, kar po petdeset mož skupaj za eno skromno službo prosijo. Kmetov sploh nimajo, kdo jim je toraj preostal, kakor ti takozvani socialdemokratični delavci, ki so se pokazali kot jako navdušeni nemškonacionalci!

Polni nedolžnega zaupanja dali so se ti delavci od teh bogatih meščanov izkoriščati v politične namene in nikomur od njih ne pride na misel, da njih priznani in v boju izkušeni voditelji na Dunaju nikoli ne morejo odobravati njih ravnanje.

Ali res mislijo ti nemški delavci, da ima Jugoslavija vsled te stavke tako ogromno škodo, da je sploh vredno stavkati? Jugoslavija je kmetška država, 95 odstotkov prebivalstva so kmetje, ki od tega živijo kar sami pridelujejo. Če vsled stavke ne pride židovsko blago iz Nemške-Avstrije za nekaj časa k nam, to ni nesreča, nasprotno, cene bodo menda stalno padale in dobili bomo vse kasneje in ceneje; surovin pa nam ta nova Avstrija itak ne more dati, ker jih sama nima. Ti dobri nemški delavci hočejo Jugoslaviji napraviti neprijetnosti, pa gospodarski blokirajo Nemško Avstrijo od južne strani, oni govorijo o solidarnosti s svojimi brati-delavci v Nemški Avstriji in jih istočasno sami izgledujejo. Ali ne vidite, s kakšnimi težkočami se dunajski delavci borijo radi prehrane!

Ta od mariborskih nemških politikov prirejena stavka bode kakor življenja nesposobno dete kmalu zopet obnemogla, ne radi tega, ker je to v korist Jugoslavije, ampak iz življenjskega interesa nemškega delavstva v Avstriji samega. Gospodarsko oprasanje je v tem slučaju mnogo močnejše kakor narodno. Zapeljani delavci se bodo zopet na delo vrnili, ravno tako kakor bodo tudi štajerski nemški politiki svoje oči zopet na Dunaj obrnili, ker bodo s časom sami uvideli, da ne more par narodno nestrpnih ljudi imeti odločilne besede o tem, na kak način se ima urediti razmerje med dvema sosednima državama.

Političen pregled.

London, 12. decembra. Lloyd George je imel v Bristolu te dni govor, v katerem je dejal med drugim: Prislina vojaška obveznost se bo po sklepu miru morala odpraviti v vseh deželah, kajti to je bil eden glavnih vzokov sedanje vojne. Nemčija, kot povzročiteljica krvave svetovne vojne, bo z vsemi silami primorana, da kolikor mogoče omeji vse vojne priprave. Premoženje Nemčije se ceni na 24 milijard funtov sterlingov, med njimi 7 milijard vojnih dolgov. Iz celega premoženja Nemčije se bodo morali pokriti v prvi vrsti vojni dolgovi antante, iz ostalega še le dolgovi Nemčije. Cesarja Viljema, prestolonaslednika, vse generale in druge vojne hujskače se bo moralo postaviti pred posebno sodišče, ki bo potem sodilo o dejanjih teh krvolokov. Vsi Nemci bodo morali zapustiti angleška tla, ter se ne bodo smeli več vrniti. Nemčiji se mora onemogočiti, da bi še enkrat v bodočnosti zamogla razpolagati z armado petih milijonov mož.

Med Nemci na Koroškem vlada strahovit nered, tuindam prava anarhija. Nemški vojaki divjajo. Nemški vojaki v Celovcu so vlomili v vojaško skladišče in pokrali živila, neki narednik je poslal svojo stražo čakati Srbe, tačas je pa sam kradel. Gostilničarja Področnika je napadel nem. vojak brez povoda. Področnik se je moral braniti s samokresom. Vlomil v zasebni hišah so na dnevnem in nočnem redu. Iz vojaških skladišč se vozi blago na vse strani. Kanone in vojni material vozijo v Nemško Avstrijo. Prebivalstvo v Celovcu je v večnem strahu in trepetu. V Beljaku ni nič boljše. Vojaki se upirajo. Te dni so spravili kanone in strojne puške pred mestno hišo in jih naperili na svoje mestne občine, očete. Nočni pretepi dan na dan. V Špitalu ropajo nemški vojaki. Med žandarji in vojaki je bilo prišlo do velikega pretepa, bilo je par mrtvih. Padale so bombe in granate. V Beljaku so nadalje meščani sami oropali gledišče in hišo „Burg“. Škoda velika. Človek ni varen nikjer življenja. To posnemamo iz „Kärnt Tagl.“ Nemci in Slovenci žele, da bi prišli Srbi in napravili red.

Promet med Jugoslavijo in entento. Zagreb, 11. decembra (Ljub. kor. ur.) Včeraj je prispela semkaj angleška vojaška misija, obstoječa iz treh generalštabnih častnikov. Misija ima nalogo, da predvsem ustvari predpogoje za reden promet med Jugoslavijo in ententnimi državami.

Bern, 10. decembra. (Lju. kor. urad.) Glavni svet mirovne zveze lige narodov je predložil ligi narodov predlog, naj alijane vlade še pred mirovno konferenco slovesno izjavijo, da hočejo določiti načela in pogoje za zvezo narodov ter naj se obenem zavežejo, da se bodo vedno držale dogovorov, ki se tičejo tega vprašanja. Predvsem mora mirovna pogodba vsebovati določila o obligatoričnem razsodišču in omejitvi oboroževanja. Aliirane vlade naj se nadalje zavežejo, da bodo takoj po mirovnem sklepu sklicale konferenco, na kateri naj se razpravljajo vsa vprašanja glede na zvezo na-

rodov. Tega posvetovanja naj se udeleže vse države, ki hočejo vstopiti v to zvezo. Ta konferenca naj bi tudi določila, kateri narodi naj se prejmo v zveze narodov.

Mariborske novice.

Zapovedi za jutrajšjo slavnost.

1. Dolžnost vsakega Slovenca in Slovenko je, da se udeleži slavnostnega spreveda.
2. Dolžnost je, da vsakdo okraši svojo hišo in okna s slovenskimi trobojnicami in z zelenjem.
3. Vsak udeleženec se mora brezpogojno pokoravati navodilom rediteljev, ki bodo imeli bele trake na levem rokavu.
4. Korakati se mora v vrstah po štiri in štiri.
5. Ne izzivati kakor tudi prezirati morebitna izzivanja od nasprotne strani.
6. Vsak udeleženec naj tudi sam skrbi za mir in red!

Delavski zavarovalnici zoper nezgode v Trstu in Gradcu se nahajata izven območja Narodne vlade SHS v Ljubljani; zato se preuredi „Poslovalnica delavske zavarovalnice v Trstu s sedežem v Ljubljani“ za dobo do končna ureditve v „Začasno delavsko zavarovalnico zoper nezgode s sedežem v Ljubljani“ in raztegne svoj delokrog na vse območje Narodne vlade SHS v Ljubljani.

Slovenska ulična imena v Mariboru. Pozivljamo vse urade in poveljstva, da se poslužijo le slovenskih uličnih imen v Mariboru. V mariborskem slov. Koledarju iz leta 1913 in 1914 je popolen seznam slovenskih poimenovanj mariborskih trgov, cest in ulic. Nekaj izvodov tega koledarja je še dobiti v papirni trgovini Vilko Weixla na glavnem trgu št. 22.

Reditelji za nedeljsko slavnost naj se zberejo v nedeljo točno ob 8. zjutraj v mali dvorani Narodnega doma.

Šole, društva in korporacije se postavijo v Kopališni ulici, tako je sklenil rediteljski odbor.

Jutrajšnja slavnost se vrši pri vsakem vremenu.

Nov vojni red. Vsled ponehanja štrajka vozijo od jutre naprej še sledeči vlaki. **Dunaj-Trst:** vlak št. 35 pride v Maribor ob 7:33 in odide ob 8:12 zjutraj, vlak št. 31 pride v Maribor ob 6:46 in odide ob 7:35 zvečer. **Trst-Dunaj:** vlak št. 32 pride v Maribor ob 7:41 in odide ob 8:35 zvečer, vlak št. 34 pride v Maribor ob 4:46 in odide ob 5:23 zjutraj. — Vlak v Ljutomer ostane. — **Maribor-Ptuj in obratno** so sledeče spremembe: namesto vlaka št. 223 (odšel dosedaj iz Maribora ob 7:48 zjutraj) vozi vlak št. 833 iz Maribora ob 9:46 dopoldne, (ta vlak vozi čez Pragersko), namesto vlaka št. 228 (prišel dosedaj v Maribor ob 6:09 zvečer) vozi vlak št. 864, ki pride v Maribor ob 5:42 zvečer. Drugi vlaki ostanejo. — Vlaki proti Koroški ostanejo.

Štrajk je danes zjutraj ponehal. Dela se povsod. Štrajkajoči so se udali.

Slovenske trobojnice že danes plapolajo raz vseh uradnih poslopij in tudi raz mnogih privatnih hiš. Posebno lepo je okinčana glavna pošta, pošta na postaji in južni kolodvor. Slovenska mladi a koraka po ulicah in poje narodne pesmi. Maribor si je nadal praznično obleko.

Nemška olika. Poroča se nam: Posebno hud nasprotnik Jugoslavije je g. Baumeister v

Tegetthoffovi ulici. V pisarni ima gospodično, ki imenuje Slovence: „Windisches Geindel!“ Proč s takimi ljudmi!

Razne novice.

Recept za droži. Od dobro vshajanega testa vzemi 5 dkg (to zadostuje za en hleb kruha iz 1—1½ kg moke) ga drgni in mu vsiluj moko tako dolgo, da postanejo na pol trdi in na pol suhi osvaki podobni podmetu ali ječmenovem zrnju. Ti se potem na desko v tanko plast raztrosijo, da se zamorejo sušiti. Taki droži se drže po več tednov ako se na hladnem, suhem prostoru shranijo in včasih pomešajo, da se med seboj ne spoprimejo. Kruh pripravljen iz takih droži ima prijetno kisel okus. Po nekod rabijo namesto droži staro testo, kar pa ni priporočljivo, ker pri istem je prešel ogljeni kis v gnilobo, kar kruhu neprijeten okus da.

Globine morja. Atlantski ocean je na nekaterih mestih globok 7000 m. Noben solčni žarek ne prodre do te globine. Poskusi s fotografskimi ploščami kažejo, da zamorejo prodreti solčni žarki kvečjemu do globočine 500 metrov. Morje tlači z ogromno silo na dno. V globočini 300 metrov znaša tlak 300 atmosfer, to se pravi toliko, kakor če bi položili na 10 kvadratnih centimetrov 20.000 kg. Ta teža bi človeka zmečkala, da bi bil tanek ko list papirja. Za poskušnjo so potopili na morskno dno deske iz probkovine. Ko so jih potegnili ven, so bile za polovico tanjše in trde kot najtrši les. Kar pače do teh globin, je za človeštvo za vedno izgubljeno. Potapljač se more potopiti največ 60 metrov pod globino. Če se potopi globeje, se ne more vsed silnega tlaka premikati. Kljub velikemu napredku tehnike, človek še ni iznašel sredstva, s katerim bi premagal ta tlak.

Lampiončke, narodne znake, zastavice

za sobotno in nedeljsko svečanost. Primerna božična darila, razglednice, slovenske časopise. Trgovina Ivanka Weixlova, Gosposka ulica 83.

Špeterijska trgovina

Vilko Berdajs, grajski trg v gradu

priporoča dobro kislo zelje in repo, semena in drugo mešano blago.

Urar **Franjo Bureš**, Tegetthoffova cesta 39 prevzame vsa popravila.

Jože Ulaga, Tegetthoffova ulica, priporoča blago na obleke za moške in ženske, druk in drugo manufakturno blago ter kravate, kolirje in srajce.

Absolvirani konzervatorist

Kapelnik J. O. Pešta

podučuje na goslih in glasovirju Wieland- ulica št. 14. — Prijave od 2. do 4. popoldne.

Slovenske gostilne v Mariboru:

Narodni dom

Meden in Golec na Tegetthoffovi cesti, ter Rapoc na Tržaški cesti.

Dragotin Ridl

brivec in vlasuljar Tegetthoffova cesta 21 se priporoča.

Služkinjo,

ki bi opravila vsa domača dela, sprejme takoj trgovec VILKO WEIXL v Mariboru, Glavni trg št. 22.

Zaloga vsakovrstnih oblek za moške in fante v veliki izbiri po zmerni ceni. Točno izdelovanje po meri

Ignac Božič, krojač, Tegetthoffova cesta št. 34